

I

(Resolutsioonid, soovitusel ja arvamused)

ARVAMUSED

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa Andmekaitseinspektori arvamus järgmise õigusakti kohta: Belgia Kuningriigi, Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Hispaania Kuningriigi, Prantsusmaa Vabariigi, Itaalia Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi, Madalmaade Kuningriigi, Austria Vabariigi, Poola Vabariigi, Portugali Vabariigi, Sloveenia Vabariigi, Slovaki Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi algatus eesmärgiga võtta vastu nõukogu otsus, millega tugevdatakse Eurojusti ja muudetakse otsust 2002/187/JSK

(2008/C 310/01)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 286,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artiklit 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, eriti selle artiklit 41,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

I. SISSEJUHATAVAD MÄRKUSED

1. Euroopa Liidu Teatajas avaldati 27. veebruaril 2008. aastal 14 liikmesriigi algatus eesmärgiga võtta vastu nõukogu otsus, millega tugevdatakse Eurojusti ja muudetakse otsust 2002/187/JSK ⁽¹⁾.
2. Euroopa Andmekaitseinspektoriga selle algatuse teemal ei konsulteeritud. Seepärast esitab ta käesoleva arvamuse oma algatusel, samal viisil nagu ta esitas arvamused algatuse

kohta eesmärgiga võtta vastu nõukogu otsus piiriülese koostöö tõhustamiseks, eelkõige seoses terrorismi ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (Prümi leping) ning algatuse kohta võtta vastu nõukogu otsus eelnimetatud nõukogu otsuse rakendamise kohta ⁽²⁾. Euroopa Andmekaitseinspektor on seisukohal, et käesolev arvamus tuleks nõukogu otsuse preambulis ära märkida samal viisil, nagu tema arvamus on ära märgitud mitmetes komisjoni ettepaneku põhjal vastu võetud õigusaktides.

3. Kuigi liikmesriik või liikmesriikide rühm, kes esitab Euroopa Liidu lepingu VI jaotise kohase õigusakti algatuse, ei ole juriidiliselt kohustatud Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteerima, ei välista kohaldatavad eeskirjad sellise konsulteerimise taotlemist. Euroopa Andmekaitseinspektor avaldab kahetsust, et liikmesriigid ei konsulteerinud temaga käesoleval juhul, kuna märkimisväärne osa algatusest käsitleb isikuandmete töötlemise tingimusi.

4. Samuti avaldab ta kahetsust algatusega kaasneva mõjuhinangu puudumise pärast ⁽³⁾. See on vajalik element, mis suurendab läbipaistvust ning üldisemalt õigusloomeprotsessi kvaliteeti. Euroopa Liidu kodanikel ei ole lihtne mõista,

⁽²⁾ 4. aprilli 2007. aasta arvamus 15 liikmesriigi algatuse kohta eesmärgiga võtta vastu nõukogu otsus piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (ELT C 169, 21.7.2007, lk 2); ning 19. detsembri 2007. aasta arvamus Saksamaa Liitvabariigi algatuse kohta eesmärgiga võtta vastu nõukogu otsus otsuse 2007/.../JSK (piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega) rakendamise kohta (ELT C 89, 10.4.2008, lk 1).

⁽³⁾ Algatust selgitab seletuskiri (Euroopa Liidu Teatajas avaldamata, kuid kättesaadav nõukogu ametlikus registris). Sellest hoolimata ei lahenda see läbipaistvuse (jms) puudust, mida käesolevas arvamuses käsitletakse.

⁽¹⁾ EÜT C 54, 27.2.2008, lk 4.

miks see element on õigusloomeprotsessi normaalne osa komisjoni esitatud ettepanekute puhul, aga mitte liikmesriikide algatuste puhul.

5. Praegusel juhul oleks täiendavates dokumentides pidanud esitama põhjenduse otsuse 2002/187/JSK muutmise hädavajalikkuse kohta. Selles kontekstis tuleb rõhutada, et algatus on tehtud eesmärgiga võtta vastu õigusakt vahetult enne Lissaboni lepingu jõustumist. Kõnealuse lepinguga muutub Eurojusti staatus, muuhulgas seetõttu, et kaotatakse Euroopa Liidu lepingu ettenähtud sammaste struktuur.
6. Viimase sissejuhatava märkusena tuleb Euroopa Andmekaitseinspektor meelde, et 14 liikmesriiki on esitanud teise, kõnealuse algatusega tihedalt seotud algatuse eesmärgiga võtta vastu nõukogu otsus Euroopa õigusala koostöö võrgustiku kohta ⁽⁴⁾. Euroopa Andmekaitseinspektor ei esita arvamust viimati nimetatud algatuse kohta, kuna see on isikuandmete kaitse seisukohast väiksema tähtsusega. Euroopa õigusala koostöö võrgustikus levitav teave ei keskendu kõnealuse algatuse artikli 8 alusel tavaliselt isikuandmetele.

II. ÜLDOSA

Algatuse kontekst

7. Põhjenduste kohaselt on algatuse eesmärk tõhustada veelgi Eurojusti tegevust. See eesmärk sobib konteksti, milles Eurojusti edasist arendamist peetakse selle organisatsiooni jaoks loogiliseks sammuks edasi. Euroopa Ülemkogu kutsus juba 2004. aasta novembri Haagi programmis ⁽⁵⁾ komisjoni üles arutama Eurojusti edasiarendamisega seotud küsimusi. Komisjon esitas 2007. aasta oktoobris nõukogule ja Euroopa Parlamendile teatise Eurojusti ja Euroopa õigusala koostöö võrgustiku rollist võitluses organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastu Euroopa Liidus ⁽⁶⁾. Teatistes järeldatakse, et Eurojusti käsitleva otsuse muutmine on vajalik ja võimaldab Eurojustil edendada oma koostööpotentsiaali ja tugevdada oma positsiooni Euroopa olulise asutusena organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastases võitluses.
8. Euroopa Andmekaitseinspektor tuleb ka meelde, et liidu toimimise lepingu (Lissaboni leping) artikkel 85 laiendab Eurojusti õiguslikku alust võrreldes praeguse alusega, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artikli 31 lõikes 2. Liidu toimimise lepingu artiklis 85 märgitakse muuhulgas kriminaaljuurdluste algatamist. Liidu toimimise lepingu

artiklis 86 sätestatakse, et nõukogu võib luua Eurojusti alusel Euroopa Prokuratuuri.

9. Teatistes märgitakse, et hinnang Eurojusti tegevusele on positiivne. Eurojusti poolt menetletavate juhtumite arv kasvab märkimisväärselt. Siiski märgitakse, et see areng nõuab Eurojusti liikmesriikide liikmete ja kolleegiumi volituste selgemaks muutmist ja tugevdamist. Teatistes selgitatakse praeguse raamistiku puudujääke, mis ei taga liikmesriikide liikmetele ja kolleegiumile piisavaid volitusi.
10. Euroopa Andmekaitseinspektor mõistab vajadust parandada Eurojusti õigusraamistikku, et muuta seda tõhusamaks. Tegu on areneva organisatsiooniga. Selle roll kriminaaljuurdlustes ja kohtumenetlustes kasvab ning peab kasvama, et Eurojustist saaks selles valdkonnas kaalukas osaline.

Eurojusti teabealane roll

11. Teatistes rõhutatakse, et juurdepääs teabele on otsustava tähtsusega. Sellest seisukohast on loogiline, et oluline osa algatuse muudatuse ettepanekutest on seotud Eurojusti teabealase rolliga ⁽⁷⁾. Euroopa Andmekaitseinspektori käesolev aramus keskendub eelkõige sellele teemale, kuna see on seotud isikuandmete kogumise, säilitamise ja vahetamisega. Selles kontekstis on samuti tähtis, et teatise teine osa keskendub Eurojusti ja teiste osaliste suhetele kriminaalasjades seotud õigusala koostöös. Nende suhete parandamisele on ka algatuses antud esmatähtis roll ning see moodustab olulise osa käesolevast avamusest.
12. Euroopa Andmekaitseinspektor märgib, et algatus sisaldab sätteid, mis pakuvad erilist huvi seoses isikuandmete kogumise, säilitamise ja vahetamisega:
- Artikli 9 lõige 4 annab Eurojusti liikmesriigi liikmele täieliku juurdepääsu mitmetele registritele.
 - Artikkel 9a määratleb liikmesriigi liikme täielikud volitused, sealhulgas tema teabealase rolli.
 - Vastavalt artikli 12 lõikele 5 luuakse ühendus Eurojusti liikmesriikide koordineerimisüsteemi ja Eurojusti kohtuasjade haldamise süsteemi vahel.
 - Uus artikkel 13a käsitleb Eurojusti poolt liikmesriikide asutustele antavat teavet.
 - Ammendavad loetelud seoses andmete töötlemisega artiklis 15 asendatakse avatud loeteludega. Artikli 15 lõike 1 punkti 1 lisatakse uued teabeliigid ning lisatakse kohtuasjade haldamise süsteemi mõiste.

⁽⁴⁾ ELT C 54, 27.2.2008, lk 14.

⁽⁵⁾ ELT C 53, 3.3.2005, lk 1.

⁽⁶⁾ 23. oktoobri 2007. aasta teatis, KOM (2007) 644 (lõplik). Vt lisaks: teatis.

⁽⁷⁾ Mõiste „teabealane roll” osutab Eurojusti ja selle liikmete võimalustele koguda teavet.

- Vastavalt artikli 26 lõikele 1a võib Eurojusti kolleegium avada Europoli analüüsifaili ja osaleda selle koostamises. Artikli 26 lõige 2 hõlbustab veelgi suhteid Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku, Frontexi ja teiste osalistega.
- Artikkel 27a käsitleb kolmandate riikide esitatud õiguslase koostöö taotlusi.
13. Need sätted laiendavad isikuandmete kogumise, säilitamise ja vahetamise võimalusi ning toovad seetõttu kaasa täiendavaid ohte seoses isikuandmete kaitsega. Loomulikult ei saa ohte alati vältida, kuna kohaldatavad eeskirjad peavad võimaldama Eurojustil oma tegevusi tõhusalt ellu viia. Sellest hoolimata peaks Euroopa seadusandja andmete töötlemise võimalusi laiendavaid eeskirju kehtestades looma asjakohase tasakaalu erinevate asjaga seotud avalike huvide vahel, võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet.

14. See nõuab igal juhul, et kõnealused eeskirjad kehtestatakse kehtivate eeskirjade puuduste ning uute sätete eeldatava tõhususe analüüsi põhjal. Ka sel põhjusel on kahetsusväärne, et algatusele ei ole lisatud sellist analüüsi sisaldavaid dokumente, hoolimata asjaolust, et teatis annab palju kasulikku teavet. Näiteks ei ole millegagi tõendatud vajadust asendada artikli 15 ammendavad loetelud avatud loeteludega.

Riikide kriminaalõiguse kontekst

15. Vajadus tõendite järele on veelgi valdavam, pidades silmas keerulist olukorda, milles Eurojust peab tegutsema. Euroopa integratsiooni praeguses etapis kuuluvad kriminaaljuurdlused ja kohtumenetlused siseriikliku õiguse pädevusse. Selle valdkonna siseriiklik õigus põhineb pikaajalistel õigustraditsioonidel ning on riigiti väga erinev. Eurojusti ülesanne on hõlbustada tegevuse optimaalset koordineerimist rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumi hõlmavate juurdluste ja kohtumenetluste puhul, austades täielikult põhiõigusi ja -vabadusi ⁽⁸⁾.
16. Lisaks jätab otsus 2002/187/JSK riikide valitsustele palju otsustusõigust selles osas, kuidas nad oma Eurojustiga seotud ülesandeid täidavad, näiteks millise rolli annavad liikmesriikide liikmetele.
17. Selline olukord toob kaasa erinevaid tagajärgi. Esiteks tundub olevat häid põhjusi piirata liikmesriikide otsustusõigust, et tagada Eurojusti tõhus tegevus. Kavandatud artik-

li 2 lõikega 2 tõstetakse liikmesriikide poolt oma liikmetele antavate vahendite miinimumtasest. Ka uue artikli 9a eesmärk on tugevdada liikmesriikide liikmete positsiooni. Liikmesriigid peavad andma neile teatavad volitused.

18. Teiseks tuleb arvesse võtta, et Eurojust vahetab teavet väga erinevate õigussüsteemide raames, millel on erinevad juriidilised (ja põhiseaduslikud) nõuded kõnealuse teabe kasutamise ja sellele juurdepääsu suhtes. Neid nõudeid ei tohiks kasutada selleks, et piirata Eurojusti volitusi koguda, säilitada ja vahetada teavet, ega säilitada volituste piiratust, aga nii keerulises keskkonnas tuleks kõiki võimalikke tagajärgi eelnevalt hoolikalt hinnata ja kaaluda.

Lissaboni leping ja pakiliste muudatuste vajadus: kas muudatusi on vaja kohe?

19. Lissaboni lepingul on kolm tähtsat tagajärge, mis on seotud käesoleva algatusega:
- Liidu toimimise lepingu artikkel 85 laiendab Eurojusti ülesandeid ning artikkel 86 näeb isegi ette ülesannete põhjalikuma muutuse, nimelt Eurojusti ümberkujundamise Euroopa Prokuratuuriks (vt ka käesoleva arvamuse punkt 8).
 - Eurojusti õigusraamistiku peavad vastu võtma Euroopa Parlament ja nõukogu tavapärase seadusandliku menetluse käigus, hääletades nõukogus kvalifitseeritud hääle-enamusega. EÜ asutamislepingu artikli 228 (Lissaboni lepingu alusel: liidu toimimislepingu artikli 260) rikkumismenetlust kohaldatakse liikmesriikides rakendamise suhtes.
 - Sammaste struktuuri kaotamise tagajärjel saab Eurojustist Euroopa Liidu asutus, mille suhtes kohaldatakse kõiki liidu toimimislepingu II jaotise üldkohaldatavaid sätteid, näiteks läbipaistvust ja andmekaitset käsitlevaid sätteid.
20. Tekib küsimus, kas ei oleks parem oodata Lissaboni lepingu jõustumiseni, enne kui Eurojusti õigusraamistiku muudatused algatuses esitatud kujul vastu võtta.
21. Euroopa Andmekaitseinspektori arvates on Lissaboni lepingu jõustumist äraootava lähenemise toetuseks veenvaid argumente. Need argumendid on järgmised:
- See võimaldab lisada kõik liidu toimimise lepingu artiklis 85 nimetatud ülesanded ⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ Vt nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsuse 2002/187/JSK (millega moodustatakse Eurojust, et tugevdada võitlust raskete kuritegude vastu) teine põhjendus.

⁽⁹⁾ Liidu toimimise lepingu artikkel 86 on selles kontekstis vähem tähtis, kuna seda ei hakata kohaldama viivitamatult pärast Lissaboni lepingu jõustumist.

- b) Sellega tunnustatakse Euroopa Parlamendi rolli kaaseadusandjana ja sidusrühmana Eurojusti tegevuse hindamisel ⁽¹⁰⁾.
- c) See võimaldab komisjonil ja Euroopa Kohtul kontrollida rakendamist liikmesriikides ning hoiab ära selle, et uutele sätetele laienevad Lissaboni lepingu protokolli nr 36 VII jaotise vabastused, millega sätestatakse, et Euroopa Kohtu piiratud pädevus ei muutu enne Lissaboni reformilepingu jõustumist vastuvõetud aktide puhul kuni nende aktide muutmiseni või 5 aasta möödumiseni.
- d) See võimaldab kaaluda sammaste struktuuri kaotamise tagajärgi, mis andmekaitse valdkonnas võivad viia selleni, et Eurojusti suhtes võidakse kohaldada määrust (EÜ) nr 45/2001 ⁽¹¹⁾.

III. ISIKUANDMETE TÖÖTLEMIST KÄSITLEVAD SÄTTED

Üldraamistik

22. Otsuse 2002/187/JSK artiklis 14 sätestatakse, et Eurojust võib oma pädevuse piires ja oma ülesannete täitmiseks töödelda isikuandmeid. See artikkel sisaldab ka viite Euroopa Nõukogu konventsioonile nr 108 ⁽¹²⁾, selles esitatakse mõned andmekaitse üldpõhimõtted ning sätestatakse, et Eurojust koostab juurdlustega seotud andmete indeksi ning võib koostada ajutisi tööfaile, mis samuti sisaldavad isikuandmeid.
23. Algatuses ei tehta ettepanekut asendada viide konventsioonile nr 108 viitega nõukogu raamotsusele kriminaalasjadega seotud politsei- ja õigusalase koostöö raames töödeldavate isikuandmete kaitse kohta ⁽¹³⁾ ega osutada mingil muul moel kõnealusele nõukogu raamotsusele ⁽¹⁴⁾. Järjepidevuse huvides soovib Euroopa Andmekaitseinspektor lisada kõnealuse viite otsuse 2002/187/JSK artiklile 14. See viide

⁽¹⁰⁾ Vt liidu toimimise lepingu artikli 85 lõike 1 viimast lauset.

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

⁽¹²⁾ Euroopa Nõukogu 28. jaanuari 1981. aasta konventsioon üksikisiku kaitse kohta isikuandmete automatiseeritud töötlemisel.

⁽¹³⁾ Viimane avaldatud versioon nõukogu raamotsuse ettepanekust pärineb 11. detsembrist 2007 ning see on kättesaadav nõukogu ametlikus registris.

⁽¹⁴⁾ Kahjuks ei sisalda ka Euroopa Politseiameti (Europol) asutamist käsitleva nõukogu otsuse ettepanek (vt käesoleva arvamus punkt 31) sellist viidet.

on seda tähtsam, et Eurojust vahetab isikuandmeid siseriiklike asutustega, kelle jaoks nõukogu raamotsus isikuandmete kaitse kohta on siduv pärast selle jõustumist liikmesriikides.

Kohtuasjade haldamise süsteem

24. Algatuses tehakse ettepanek asendada viide „indeksile” viitega „kohtuasjade haldamise süsteemile”. Euroopa andmekaitsevolinik toetab seda muudatust, kuna see kajastab paremini Eurojusti praktikat. See selgitab, et isikuandmete töötlemise piiranguid käsitlevaid sätteid kohaldatakse kogu kohtuasjade haldamise süsteemi ja mitte üksnes indeksi suhtes.
25. Algatuses tehakse ettepanek asendada piiratud loetelu isikuandmetest, mida võib artikli 15 lõigete 1 ja 2 kohaselt töödelda, samasuguste, kuid avatud loeteludega. Jäetakse välja sõna „ainult” ning artikli 15 lõikes 1 lisatakse sõnad „nagu näiteks”. Lisaks väikesele ebajärjekindlusele algatuses (miks lisada „nagu näiteks” ainult artikli 15 lõikes 1?) ei tohiks Euroopa Andmekaitseinspektori arvates seda muudatust Euroopa Liidus õiguses vastu võtta. Muudatus muudab loetelu iseloomu ilma asjakohase algpõhjusega, mõjudes negatiivselt andmekaitsele ja õiguskindlusele ⁽¹⁵⁾.
26. Euroopa Andmekaitseinspektor ei mõista selle muudatuse vajalikkust, eriti kuna andmete loetelud on juba üsna mahukad. Kui konkreetne andmekategooria on puudu, oleks parem lisada see kategooria otsusesse endasse. Kõnealune algatus on hea võimalus seda teha, nagu osutab kavandatud kategooria 1 lisamine artikli 15 lõikesse 1.

Andmekategooria lisamine

27. Kõnealune lisamine käsitleb telefoninumbreid, sõidukite registreerimisandmeid, telefoni ja elektronposti kõneliiklusega seotud andmeid, DNA-andmeid ja fotosid, mis on seotud inimestega, kes on seoses teatavat tüüpi kuritegudega kriminaaluurimise või kohtu all. Euroopa Andmekaitseinspektor mõistab selliste andmete töötlemise vajadust, aga tõstatab konkreetsed selgitust vajavad küsimused:

- a) DNA-andmete mõiste ei ole selge. Oluline on, et DNA-andmete mõiste oleks selgelt määratletud ning et eristatakse DNA-profiile ning neid DNA-andmeid, mis võivad anda teavet isiku geneetiliste omaduste ja/või

⁽¹⁵⁾ Euroopa andmekaitsevolinik on teadlik, et ka nõukogu töörühmas on seda teemat arutatud ning peetud võimalikuks loetelu suletud iseloomu säilitamist. Sellist tulemust tuleks loomulikult tervitada.

tervisliku seisundi kohta. Euroopa Andmekaitseinspektor on seisukohal, et Eurojust võiks piirduda DNA-profiilide töötlemisega ⁽¹⁶⁾.

- b) Telefoni ja elektronposti kõneliiklusega seotud andmete puhul ei ole täiesti selge, millised andmed lisatakse ja millised mitte. Eelkõige ei ole elektronposti puhul ilmne erinevus kõneliiklusandmete ja sisu puudutavate andmete vahel. Kõnealust probleemi tunnistatakse andmete säilitamise direktiivi 2006/24/EÜ ⁽¹⁷⁾ kontekstis ning kõnealuse direktiivi rakendamist käsitlevas arutelus. Direktiivi artikli 5 lõige 2 on järgmine: „Teate sisu paljastavaid andmeid ei tohi käesoleva direktiivi kohaselt säilitada.” Euroopa Andmekaitseinspektor soovib lisada samasuguse selgituse nõukogu otsuse artiklisse 15.
- c) Fotod võivad paljastada tundlikku teavet kahtlusaluse enda, aga ka teiste, näiteks artikli 15 lõike 2 kohaste tunnistajate või ohvrite kohta. Euroopa Andmekaitseinspektori arvates tuleks tagada, et fotode töötlemisel kohaldataks samasuguseid menetlustagatisi nagu on sätestatud artikli 15 lõikes 4. Artiklit 15 peaks selles osas parandama.

b) Vaatluskeskus ei ole sõltumatu organisatsioon, vaid nõukogu üksus, mis ei ole juriidiline isik. Täiendavalt tuleks kaaluda, kuidas tuleks sisse seada asjakohased suhted vaatluskeskusega, sealhulgas vajalikud andmekaitsetagatised.

c) Interpoli osas mõistab Euroopa Andmekaitseinspektor, et teabevahetus Eurojustiga on teatavatel juhtudel vajalik. Algatuse teksti võib toetada, aga see oleks veel parem, kui ühine järelevalveasutus kiidaks heaks kahe asutuse kokkuleppe isikuandmete töötlemisega seotud aspektide osas.

d) Euroopa Andmekaitseinspektor on vastu isikuandmete vahetusele Eurojusti ja Maailma Tolliorganisatsiooni vahel, kuna selliseks vahetuseks ei tundu olevat selget vajadust. Andmekaitseinspektor teeb ettepaneku jätta algatusest välja artikli 26 lõige 10 või vähemalt tagada tekstis, et kokkulepe ei käsitle isikuandmete vahetust.

IV. SUHTED VÄLISPARTNERITEGA

Koostöö Europoliga

28. Vastavalt algatuse seitsmendale põhjendusele on samuti vaja tugevdada Eurojusti suutlikkust teha koostööd välispartneritega, nagu näiteks Europoli, OLAfi ja Frontexi ning kolmandate riikide ametivõimudega.

29. Lisaks sisaldab artikkel 26 uusi sätteid suhete ja tiheda koostöö kohta teiste partneritega, nagu näiteks Euroopa õiguslase koostöö võrgustik, vaatluskeskus (SitCen), Interpol ja Maailma Tolliorganisatsioon. Algatuse tekstist tuleneb, et see koostöö võib kõigil juhtudel hõlmata isikuandmete vahetust. Sellest tulenevad järgmised märkused:

- a) Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku osas sisaldavad kõnealune algatus ja algatus võtta vastu nõukogu otsus Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku kohta täpseid koostööeeskirju ning see on väga tervitatav.

⁽¹⁶⁾ Vt samal teemal Euroopa Andmekaitseinspektori varasemaid arvamusi, näiteks arvamust, mis käsitleb 15 liikmesriigi algatust eesmärgiga võtta vastu nõukogu otsus piiriülese koostöö tõhustamiseks eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (Prüm), punktid 47–48.

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta direktiiv 2006/24/EÜ, mis käsitleb üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste või üldkasutatavate sidevõrkude pakkuja tegevusega kaasnevate või nende töödeldud andmete säilitamist ja millega muudetakse direktiivi 2002/58/EÜ (ELT L 105, 13.4.2006, lk 54).

30. Koostöös Europoliga sisaldab algatus mitmeid uusi elemente, mis on peamiselt seotud Eurojusti staatusega Europoli analüüsifailide ⁽¹⁸⁾ suhtes. Artikli 9a lõike 1 punktiga c kavandatakse anda Eurojusti liikmesriikide liikmetele volitused täita Europoli analüüsifailidega seotud ülesandeid. Kavandatav artikli 26 lõige 1a on eriti tähtis, kuna sellega sätestatakse, et liikmesriigid tagavad, et kolleegium on võimeline avama Europoli analüüsifaili ning osalema selle koostamises. Kõnealune ettepanek on loomult täiesti uus, kuna lõpetab olukorra, mille kohaselt Europoli ja Eurojusti õigusraamistikud eraldavad kaks asutust täielikult. Nad teevad näiteks vastastikusel kokkuleppel koostööd, aga neil ei ole otsest juurdepääsu teineteise süsteemidele.

31. Euroopa Politseiameti asutamist käsitleva nõukogu otsuse ettepanek ei sisalda artikli 26 lõikega 1a sarnanevat sätet, mis võimaldab Eurojusti juurdepääsu Europoli analüüsifailidele ja osalemise nende koostamises ⁽¹⁹⁾. Vastupidi, kõnealuse ettepaneku artikkel 14 sisaldab ranged piiranguid kõnealuste tööfailide koostamises osalemiseks ja analüüsiks.

⁽¹⁸⁾ Analüüsifailide kirjeldatakse käesoleva arvamuse punktis 31 märgitud ettepaneku artiklites 14 ja 16. Algatuse artiklis 26 kasutatakse ingliskeelset terminit „Analytical Work Files”.

⁽¹⁹⁾ Euroopa Andmekaitseinspektor esitas ettepaneku kohta arvamuse 16. veebruaril 2007 (ELT C 255, 27.10.2007, lk 13). Ettepaneku viimane versioon pärineb 10. aprillist 2008 ning see on kättesaadav nõukogu ametlikus registris.

Artikli 14 lõikega 2 sätestatakse, et üksnes analüütikutel on lubatud sisestada andmeid asjaomastesse failidesse ja neid andmeid muuta ning kõik analüüsirühma liikmed võivad faili andmeid kasutada.

32. Sellest tuleneb kaks vastandlikku juriidilist kohustust. Ühelt poolt peaks Europol piirama osalemise kõnealuste analüüsifailide koostamises ja nende analüüsis analüütikute/analüüsirühma osalistega. Teiselt poolt on liikmesriigid vastavalt Euroopa Liidu õigusele kohustatud võimaldama Eurojustil avada faile ja osaleda nende koostamises. Ei ole selge, kumba kohustust kohaldada. Õiguskindluse tõttu on vajalik, et nõukogu muudaks ühte kahest õigusaktist enne lõplikku vastuvõtmist. Mõlemad aktid peaksid olema üksteisega kooskõlas.
33. Selles kontekstis tuleb vastata ka ühele põhimõttelisele küsimusele. Kas Eurojusti kolleegiumil on vaja aktiivselt osaleda Europoli töös või piisaks sellest, kui Eurojust taotleb Europolilt analüüsifailide avamist ja/või saab taotluse korral Europolilt teavet kahe asutuse vahelise kokkuleppe alusel sarnaselt praegusele olukorrale?
34. Euroopa Andmekaitseinspektor on seisukohal, et praegustes tingimustes ning selge ja avaliku huvi puudumisel tuleks kaaluda, kas piisaks sellest, et jätkata praeguse korra alusel, tingimisel et:
- a) see ei mõjuta Eurojusti liikmesriikide liikmete ja kolleegiumi teabealast rolli;
 - b) kahe asutuse struktuurilised sidemed on piisavalt tugevad, et tagada koostöö ja vältida tegevuse dubleerimist ⁽²⁰⁾.

Selline lahendus oleks ka andmekaitse huvides. Europoli ja Eurojusti vastutusalad isikuandmete töötlemisel (kes on töötleja? kes on kontrollija?) oleksid endiselt selgelt eristatud; see oleks kasulik ka arvestades erinevaid järelevalvesüsteemide andmete töötlemisel ja erinevaid ühiseid järelevalveasutusi, kusjuures Eurojusti ühine järelevalveasutus koosneb kohtunikest ⁽²¹⁾.

Koostöö kolmandate riikide ametivõimudega.

35. Sellest tuleneb ka koostöö kolmandate riikide ametivõimudega. Otsuse 2002/187/JSK artikli 27 alusel juba kehtestatud korda täiendatakse artikliga kolmandatesse riikidesse lähetatud sidekohtunike kohta (artikkel 26a) ning artikliga

kolmandate riikide esitatud õiguslase koostöö taotluste kohta (artikkel 27a).

36. Euroopa Andmekaitseinspektor kiidab kõnealused uued sätted heaks, aga palub pöörata eritähelepanu andmekaitse tasemele kolmandates riikides, mida käsitletakse otsuse 2002/187/JSK artikli 27 lõikes 4. Euroopa Andmekaitseinspektor soovib kasutada nõukogu otsuse praegust muutmist, millega veelgi laiendatakse kolmandate riikidega toimuva andmevahetuse ulatust, sätestades nõukogu otsuses andmekaitse taseme hindamise korra. Kõnealuse hindamise peaks läbi viima Eurojusti kolleegium ühise järelevalveasutuse heakskiidul.

V. JÄRELEVALVE

37. Otsus 2002/187/JSK sisaldab ulatuslikke sätteid, et tagada vastavus Eurojustis kohaldatavate andmekaitseõuetele. Artikkel 17 käsitleb andmekaitseametnikku Eurojustis ning artikliga 23 luuakse ühine järelevalveasutus, mis teeb ühiselt järelevalvet Eurojusti tegevuste üle.
38. Algatusega ei kavandata põhimõttelisi muudatusi kõnealustesse sätetesse, mis toimivad hästi. Kavandatakse ainult ühte väikest lisandust artikli 23 lõikesse 10, kus märgitakse, et järelevalveasutuse sekretariaat võib kasutada nõukogu otsusega 2000/641/JSK ⁽²²⁾ asutatud sekretariaadi teadmisi.
39. Euroopa Andmekaitseinspektor tervitab kõnealust lisandust, mis tugevdaks andmekaitse järelevalve järjepidevust politsei- ja õiguslase koostöö valdkonnas kriminaalasjades (praegune kolmas samm). Teiste ELi asutuste kogemuste ja mahukate infosüsteemide kasutamisel ei saa olla mingit muud mõju kui kaitse kvaliteedi edasine parandamine.

Töötajate andmed

40. Tähelepanu väärib ka järgmine järjepidevusega seotud teema. Euroopa Politseiameti (Europol) ⁽²³⁾ asutamist käsitleva nõukogu otsuse ettepaneku artikkel 38 käsitleb Europoli töötajaid. Artikli 38 lõikega 1 tuuakse Europoli direktor, asedirektorid ja töötajad Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade (ja samalaadsete eeskirjade) kohaldamisalasse. Samal ajal sätestatakse artikli 38 lõikega 5a, et Europol kohaldab Europoli töötajatega seotud isikuandmete töötlemise suhtes määruse (EÜ) nr 45/2001 sätteid. See hõlmab kõnealuse määruse rakendamise järelevalvet Euroopa Andmekaitseinspektori poolt.

⁽²⁰⁾ Sel teemal vt ka terrorismivastase koordinaatori 2007. aasta novembri aruteludokumenti (nõukogu dok 15448/07).

⁽²¹⁾ Nõukogu otsuse 2002/187/EÜ artikkel 23.

⁽²²⁾ Nõukogu 17. oktoobri 2000. aasta otsus, millega asutatakse Euroopa Politseiameti loomise konventsiooni (Europoli konventsiooni), info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise konventsiooni ja ühispiiridel kontrolli järkjärgulist kaotamist käsitleva Schengeni lepingu rakenduskonventsiooniga (Schengeni konventsiooniga) loodud andmekaitse ühise järelevalveorganite sekretariaat (EÜT L 271, 24.10.2000, lk 1).

⁽²³⁾ Viimane tekst, vt joonealust märkust 19.

41. Euroopa Andmekaitseinspektor soovib, et nõukogu raken-daks sama lähenemisviisi seoses Eurojustiga ning lisaks samasuguse sätte Eurojusti töötajate isikuandmete töötle-mise kohta. Lisapõhjus kõnealuse lähenemisviisi kasutamiseks on asjaolu, et ei ole täiesti selge, kas ühine järelevalve-asutus on pädev tegema järelevalvet Eurojusti töötajate isikuandmete töötlemise üle. Tõepoolest osutab otsuse 2002/187/JSK artikli 23 lõige 1 konkreetselt otsuse artik-lites 14–22 osutatud Eurojusti tegevuste järelevalvele, kuid see ei hõlma vältimatult Eurojusti haldusandmeid, näiteks töötajate andmeid.
42. Selline lähenemisviis on seda kasulikum, et Lissaboni lepingu jõustumine, millest tuleneb sammaste struktuuri kaotamine, võib tuua Eurojusti määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamisalasse ning toob selle igal juhul liidu toimimise lepingu artikli 16 lõike 2 kohaldamisalasse, kohustades Euroopa Liidu seadusandjat sätestama kõigi ELi asutuste poolt isikuandmete töötlemist käsitlevaid eeskirju.

Konsulteerimine ühise järelevalveasutusega

43. Viimasena tunnustatakse algatuses ühise järelevalveasutuse nõustavat rolli. Mitmed otsused saab vastu võtta üksnes pärast konsulteerimist ühise järelevalveasutusega. Seda tunnustamist tuleb tervitada. Mõnes suhtes saaks kõnealust rolli isegi tugevdada, kohustades Eurojusti kolleegiumi mitte üksnes konsulteerima ühise järelevalveasutusega, vaid ka tema nõuandeid järgima (vt punkte 29 ja 36 eespool).

VI. KOKKUVÕTE

Menetlus

44. Euroopa Andmekaitseinspektor avaldab kahetsust, et liik-mesriigid ei konsulteerinud temaga käesoleval juhul, kuna märkimisväärne osa algatusest käsitleb Eurojusti poolt isikuandmete töötlemise tingimusi.

Mõjuhinnangu puudumine

45. Algatusele oleks pidanud lisama mitte üksnes seletuskirja, vaid ka mõjuhinnangu, mis mõlemad on olulised läbipaist-vust ning üldisemalt õigusloomeprotsessi kvaliteeti tugev-davad elemendid. Kõnealustes dokumentides oleks pidanud esitama põhjenduse otsuse 2002/187/JSK muutmise häda-vajalikkuse kohta.

Vajadus parandada Eurojusti õigusraamistikku

46. Euroopa Andmekaitseinspektor mõistab vajadust parandada Eurojusti õigusraamistikku, et muuta seda tõhusamaks. Tegu on areneva organisatsiooniga. Ta märgib, et:
- a) Muudatused laiendavad isikuandmete töötlemise võima-lusi ning toovad seetõttu kaasa täiendavaid ohte seoses isikuandmete kaitsega.
- b) Eurojust vahetab teavet väga erinevate õigussüsteemide raames, millel on erinevad juriidilised (ja põhiseadus-likud) nõuded kõnealuse teabe kasutamise ja sellele juur-depääsu suhtes.

Ka nendel põhjustel tuleb uued eeskirjad kehtestada kehti-vate eeskirjade puuduste ning uute sätete eeldatava tõhususe analüüsi põhjal.

Lissaboni leping

47. Arvamuses esitatakse Lissaboni lepingu jõustumise äraoota-mise poolt neli argumenti:
- a) See võimaldab lisada kõik liidu toimimise lepingu artik-lis 85 nimetatud ülesanded.
- b) Sellega tunnustatakse Euroopa Parlamendi rolli kaas-seadusandjana ja sidusrühmana Eurojusti tegevuse hinda-misel.
- c) See võimaldab komisjonil ja Euroopa Kohtul kontrollida kohaldamist liikmesriikides ning hoiab ära selle, et uute sätete puhul saab kohaldada Lissaboni lepingu protokolli nr 36 VII jaotise vabastusi.
- d) See võimaldab kaaluda sammaste struktuuri kaotamise tagajärgi, mis võivad viia selleni, et Eurojusti suhtes võidakse kohaldada määrust (EÜ) nr 45/2001.

Isikuandmete töötlemist käsitlevad sätted

48. Tuleks esitada viide nõukogu raamotsusele kriminaalasja-dega seotud politsei- ja õigusalase koostöö raames töödelda-vate isikuandmete kaitse kohta Loetelud isikuandmetest, mida võib artikli 15 lõigete 1 ja 2 kohaselt töödelda, peaksid jääma suletud loeteludeks. Vaja on selgitusi seoses uute andmekategooriatega, mis lisatakse artikli 15 lõike 1 punkti 1.

Suhted välispartneritega

49. Euroopa Andmekaitseinspektor on vastu isikuandmete vahetusele Eurojusti ja Maailma Tolliorganisatsiooni vahel.

50. Suhtes Europoliga tuleks kaaluda praeguse korra jätkamist, tingimusel et:
- a) see ei mõjuta Eurojusti liikmesriikide liikmete ja kolleegiumi teabealast rolli;
 - b) kahe asutuse struktuurilised sidemed on piisavalt tugevad, et tagada koostöö ja vältida tegevuse dubleerimist.
51. Seoses kolmandate riikide ametivõimudega tehtava koostööga on soovitatav kasutada nõukogu otsuse praegust muutmist, millega veelgi laiendatakse kolmandate riikidega toimuva andmevahetuse ulatust, sätestades nõukogu otsuses andmekaitse taseme hindamise korra.

Järelevalve

52. Euroopa Andmekaitseinspektor tervitab kavandatavat lisanõukogu otsuse artikli 23 lõikesse 10, kus märgitakse, et järelevalveasu-

tuse sekretariaat võib kasutada nõukogu otsusega 2000/641/JSK asutatud sekretariaadi teadmisi.

53. Euroopa Andmekaitseinspektor soovib lisada sätte, mis sarnaneb Euroopa Politseiameti (Europol) asutamist käsitleva nõukogu otsuse ettepaneku artikli 38 lõikega 5a, et sätestada, et Europolit töötajatega seotud isikandmete töötlemise suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 45/2001 sätteid.
54. Ühise järelevalveasutuse nõuandvat rolli käsitlevad sätted on tervitavad ja mõnes suhtes võiks neid isegi tugevdada.

Brüssel, 25. aprill 2008

Peter HUSTINX

Euroopa Andmekaitseinspektor